

POSTANOWIENIE

19 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Grela

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 19 lutego 2025 r. w Warszawie
zażalenia I. Ł.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Chełmie

z 9 kwietnia 2024 r., I WSC 1/24,

w sprawie ze skargi I. Ł. o stwierdzenie niezgodności z prawem

prawomocnego wyroku z 8 marca 2022 r. I C 23/22

z powództwa E. Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego

Funduszu Sekurytyzacyjnego w W.

przeciwko I. Ł.

o zapłatę,

oddala zażalenie.

[S.J.]

UZASADNIENIE

I.Ł. wniosła do Sądu Rejonowego w Chełmie skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia - wyroku Sądu Rejonowego w Chełmie z 8 marca 2022 r. w sprawie z powództwa E. Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Funduszu Sekurytyzacyjnego w W. przeciwko skarżącej o zapłatę.

Postanowieniem z 9 kwietnia 2024 r. Sąd Rejonowy w Chełmie odrzucił skargę.

Powyższe orzeczenie zaskarżyła zażaleniem skarżąca, zarzucając naruszenie przepisów postępowania:

1. art. 424¹ § 2 w zw. z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. przez błędną wykładnię i odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej z uwagi na brak wykazania wyjątkowego wypadku uzasadniającego jej wniesienie, podczas gdy kwalifikowany charakter naruszenia przez Sąd konkretnej normy prawnej, skutkujący wyrządzeniem stronie szkody, jest ustawowym wyznacznikiem możliwości wniesienia skargi od orzeczenia Sądu pierwszej instancji, nie zaś rodzaj okoliczności faktycznych, dla których wyroku nie zaskarżono;
2. art. 424¹ § 2 w zw. z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że brak jest prawnej możliwości wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku od orzeczenia Sądu pierwszej instancji, gdy strona nie skorzystała z przysługujących jej środków zaskarżenia, w tym wniesienia apelacji, podczas gdy ustawa dopuszcza taką możliwość w sytuacji, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela;
3. art. 424¹ § 2 w zw. z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że pod pojęciem „wyjątkowego przypadku uzasadniającego wniesienie skargi” należy rozumieć wyłącznie okoliczności natury faktycznej, które uniemożliwiły stronie zaskarżenie orzeczenia Sądu pierwszej instancji, podczas gdy wykładnia celowościowa i funkcjonalna przepisów wskazuje, iż pod tym pojęciem należy rozumieć w pierwszym rzędzie okoliczności natury prawnej, do których ustawodawca zalicza niezgodność z prawem prawomocnego wyroku, gdy niezgodność ta wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela;

4. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że skarga nie spełnia wymogów ujętych treścią art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.

We wnioskach skarżąca domagała się uchylenia w całości zaskarżonego postanowienia i przyjęcia skargi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przypomnieć trzeba, że zgodnie z art. 424¹ § 2 k.p.c. w wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, można także żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie wyroku w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

Natomiast w myśl art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarga powinna zawierać wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych przysługujących stronie na podstawie kodeksu nie było ani nie jest możliwe, a ponadto - gdy skargę wniesiono na podstawie art. 424¹ § 2 - że występuje wyjątkowy przypadek uzasadniający wniesienie skargi.

Istotą analizowanego problemu jest właściwe zdefiniowanie sformułowania „wyjątkowego przypadku uzasadniającego wniesienie skargi” w sytuacji, gdy skargę wniesiono – jak w niniejszej sprawie - na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c.

Należy podzielić zapatrywanie, że ustalając zaistnienie wyjątkowego wypadku w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c. należy mieć na względzie nie tylko przyczyny niezgodności z prawem danego wyroku (nakazu zapłaty), ale i powody nieskorzystania przez stronę z możliwości jego zaskarżenia, ponieważ wyjątkowe wypadki, o których mowa w tym przepisie, obejmują jedynie okoliczności odnoszące się do nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków zaskarżenia z przyczyn od niej niezależnych, np. z powodu ciężkiej choroby, katastrofy, klęski żywiołowej, błędnej informacji udzielonej przez pracownika sądu

(zob. postanowienia SN: z 10 sierpnia 2010 r., II CNP 39/10; z 8 sierpnia 2012 r., II CNP 29/12; z 27 lutego 2014 r., V CNP 45/13; z 28 listopada 2014 r., I CNP 25/14; z 19 marca 2015 r., IV CNP 58/14; z 10 lipca 2024 r., I CNP 57/23).

Stanowczego podkreślenia wymaga, że „wyjątkowy wypadek” w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy strona z przyczyn niezawinionych i usprawiedliwiających jej zaniechanie nie mogła skorzystać ze zwykłych środków prawnych zaskarżenia orzeczenia sądu pierwszej instancji (zob. postanowienie SN z 28 listopada 2014 r., I CNP 25/14).

Zatem „wyjątkowość” w analizowanej sytuacji należy rozumieć w pierwszej kolejności jako nadzwyczajność nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków prawnych. Pozytywne dla strony wykazanie tych okoliczności, otwiera dopiero możliwość poddania badaniu orzeczenia pod kątem jego niezgodności z prawem, będącym refleksem naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela.

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 1 i § 3 k.p.c.

Jacek Grela

[S.J.]

[a.ł.]